

Sateenkaariperhetyön projekti

Perheen moninaisuuden kohtaaminen

Sateenkaariperheet

Sateenkaariperheillä tarkoitetaan yleensä perheitä, jotka rakentuvat muun kuin heteroseksuaalisen parisuhteen ympärille. Näitä ovat esimerkiksi mies- ja naisparin perheet. Heterosuhteessa elävien vanhempienkin perhe voi olla sateenkaariperhe, jos vanhempi on biseksuaalinen tai trans-ihminen. Yhteistä on se, että vanhemmuus on lapsen ja aikuisen välinen suhde, joka perustuu hoivaan, turvaan ja läheisyyteen. Suomessa sateenkaariperheitä on tuhansia.

Suomen lainsäädäntö ei aina tunnista sateenkaariperheitä. Oikealla lainsäädännöllä voitaisiin merkittävästi parantaa näissä perheissä elävien lasten asemaa. Lapsi tarvitsee pysyvät ja turvalliset suhteet häntä hoitaviin vanhempiin. Sekä van lainsäädännöllisen tilanteenkin vuoksi ammattihenkilöstön on tärkeää kouluttautua kohtaamaan sateenkaariperheitä ja heidän erityistarpeitaan.

Sateenkaariperhetyön projekti

Sateenkaariperhetyön projekti kerää tietoa perheiden moninaisuudesta ja niistä haasteista, joita moninaisuus asettaa perheiden ja lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille. Tämän tietämyksen varassa kehitetään korkeatasoista koulutusta, opetusmateriaalia ja hyviä käytäntöjä mm. terveys-, sosiaali- ja kasvatustoimen ammattilaisille.

Koulutuksella tähdätään siihen, että sateenkaariperheet saisivat muiden perheiden tavoin asiantuntevaa palvelua niin, etteivät yksittäiset perheet joudu kouluttamaan viranomaisia. Projekti tarjoaa koulutus- ja konsultaatiopalveluita perheiden ja lasten kanssa työskenteleville yksilöille ja yhteisöille.

PERHEIDEN MONINAISUUS AMMATILLISESSA TYÖSSÄ

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa perheet käyttävät monenlaisia palveluita ja tarvitsevat monenlaista tukea ja apua. Perheiden monimuotoisuuden tiedostamisesta on tullut tärkeä osa ammatillista työtä.

Lasten ja vanhempien kanssa työskennellessä on tärkeää ymmärtää perheen merkitys: oma perhe on usein ihmisen tärkein tuki, perheen muodosta riippumatta. Erityinen haaste sateenkaariperheille on se, ettei lainsäädäntö aina kykene turvaamaan lapsen oikeutta kaikkiin vanhempiinsa.

NEUVOLA JA SYNNYTYSLAITOS PERHEIDEN TUKENA

Äitiysneuvola on usealle sateenkaariperheellekin ensimmäinen kosketus julkisiin perhepalveluihin. Monelle sateenkaariperheelle on ollut merkittävää tuntoa saavansa tukea vanhemmuuden ensi metreillä.

Perheen vanhemmat tuntevat olonsa hyväksi neuvolassa ja synnytyslaitoksella, jos he kokevat, että heidän perhemuotonsa synnyttää asiallista keskustelua. Sen sijaan asiasta vaikeneminen ei tuo turvallisuuden tunnetta. Keskustelu siitä, ketkä ovat lapsen tosiasialliset vanhemmat, helpottaa sekä henkilökunnan että perheen oloa.

PERHEET PÄIVÄHOIDON ASIAKKAINA

Päivähoidossa lasten perheet ovat jatkuva puheenaihe, varsinkin lapsilla. Lapsen oma perhe on lapselle tavallinen ja normaali, toisenlaiset perheet ovat kiinnostavia. Lapset osaavat puhua mutkattomasti omista ja toistensa perheistä.

Keskustelu sateenkaariperheen vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välillä on erittäin tärkeää. Perheeseen tutustuttuaan työntekijä osaa ottaa huomioon kaikki lapsesta vastuussa olevat vanhemmat. Perheen tunteminen auttaa puhumaan lapsen kanssa niillä sanoilla, joita hän perheestään puhuessa käyttää.

SOSIAALIVIRANOMAISET MUKANA ELÄMÄSSÄ

Sosiaaliviranomaiset huolehtivat monin tavoin lasten ja perheiden hyvinvoinnista. Sateenkaariperheet kohtaavat sosiaaliviranomaisia lapsen isyyttä tutkittaessa, elatuksesta, huollosta ja tapaamisesta sovittaessa, toimeentulotukea haettaessa, lastensuojelussa ja adoptio- ja sijaisvanhemmuusselvityksissä.

On tärkeää, että työntekijä osaa nähdä perheen koko tilanteen ja soveltaa byrokratian ohjeita asiakaslähtöisesti niihin perheisiin, joita ei ole otettu huomioon lakeja ja ohjeita säädettäessä. Perheen voi nähdä asiakkaan resurssina.

TERVEYSPALVELUT OSANA HYVINVOINTIA

Terveystieteiden tutkimuksessa potilaan perhemuodon tunteminen ei useinkaan ole olennainen osa hoitoa. Lapsen kohdalla on kuitenkin tärkeää, että hoitava henkilökunta on tietoinen kaikista lapsen hoidosta vastaavista vanhemmista.

Erityisesti mielenterveyttä hoidettaessa tulee hoidon piiriin usein koko asiakkaan perhe. Tällöin vaaditaan ammattilaiselta erityistä osaamista huomata, millä tavoin perhe voi toimia perheenjäsenensä tukena.

KOULU LAPSEN ELINYMPÄRISTÖNÄ

Kouluissa painotetaan kodin ja koulun yhteistyötä, johon sateenkaariperheetkin mielellään ottavat osaa. Osa luokan lapsista elää perheissä, joissa vanhempina eivät ole yksi isä ja yksi äiti. Näillä lapsilla on yhtäläinen oikeus oman perheen kunnioitukseen.

Koulussa on hyvä käsitellä perheiden moninaisuuteen liittyviä asioita. Niistä voi keskustella kaiken ikäisten oppilaiden kanssa. Opettajan on viisasta käsitellä konkreettisin tavoin moninaisuutta ylipäättään, oli sitten kyse etnisestä, sukupuolen tai seksuaalisuuden moninaisuudesta. Perheiden monimuotoisuutta käsittelemällä voi puhua seksuaalisesta suuntautumisesta ilman, että korostetaan seksuaalisuutta.

KUN PERHEEN ARKI MURTUU

Kun perhesuhteet ovat kovilla tai kun perhe on kohdannut kriisin, perheillä tulisi olla mahdollisuus asiantuntevaan perhe- ja kriisineuvontaan. Näissä tilanteissa ei voida edellyttää asiakkaan kouluttavan ammattilaisia saadakseen asiantuntevaa neuvontaa. Kyky kohdata perheiden moninaisuus kuuluu ammattilaisen ammattitaitoon. Myös kolmannen sektorin palveluiden tulee huomioida erilaiset sateenkaariperheet.

Sateenkaariperhetyön projekti/Seta ry
Projektikoordinaattori Juha Jämsä
Mannerheimintie 170 A 4
00300 Helsinki
juha.jamsa@seta.fi
perheprojekti@seta.fi
(050) 309 1248
(09) 681 2580*

Sateenkaariperheet ry
www.seta.fi/rainbow
perheet@seta.fi
(040) 818 1004 (ke 19–20)

